25int04706

Concept Beleidsplan Gladheidsbeheersing

2025 en verder











Gemeente **Borne**

Inhoudsopgave

Inhoud

Inleiding 2
Wintergladheid 2
Uitvoering 2
Leeswijzer 3
Visie en uitgangspunten 4
Kaders 5
Wettelijke kaders 5
Beleidskaders 5
Fietsroutes 5
Meetpunten 5
Digitale ondersteuning en datagestuurde uitvoering 6
Strooimiddel 6
Prioritering van routes 7
A-, B- en C wegen en bijzondere locaties 7
Strooiroutes 8
Organisatie & communicatie 9
Wegbeheerder gemeente 9
Uitvoering 9
Hoofdcoördinatoren 9
Coördinatoren 9
Strooiploegen 9
Overlegstructuur gemeenten 9
Communicatie 9
Monitoring, evaluatie en bijsturing 10
Financiën 11
Aanbesteding zout 11

Inleiding

De gemeente Borne heeft als wegbeheerder de wettelijke zorgplicht om haar wegennet veilig en begaanbaar te houden tijdens winterse omstandigheden. Dit beleidsplan is opgesteld in overeenstemming met de nieuwste CROW-richtlijnen (2024) en gebaseerd op het beleidsplan voor de winterdienst van Twente Milieu. Twente Milieu verzorgt de gladheidbestrijding in de gemeenten Almelo, Borne, Enschede, Hengelo, Hof van Twente en Haaksbergen. De gladheidbestrijding maakt onderdeel uit van de dienstverleningsovereenkomst (DVO) tussen Twente Milieu en de gemeente Borne.

Het 'Beleidsplan Gladheidsbeheersing 2025 en verder' beschrijft de aanpak van gladheidsbestrijding, waarbij preventie, curatie en samenwerking met Twente Milieu en omliggende gemeenten centraal staan.

Wintergladheid

Gladheid als gevolg van winterse omstandigheden kan op verschillende wijzen ontstaan. Voor het ontstaan van wintergladheid moet altijd worden voldaan aan twee voorwaarden:

1. de (wegdek)temperatuur moet onder het vriespunt zijn;
2. er moet sprake zijn van de aanwezigheid van vocht.

Gemiddeld genomen over de periode 1991 tot 2020 telde een Nederlandse winter in De Bilt 53 vorstdagen. Dit zijn dagen waarop de temperatuur gedurende een etmaal onder het vriespunt komt. Dat is meestal in de nachtelijke uren, maar in theorie kan dat ook in de middag of avond plaatsvinden. In diezelfde periode kwamen gemiddeld zes ijsdagen voor. IJsdagen zijn dagen waarop de temperatuur gedurende een etmaal niet boven het vriespunt komt. De effecten van klimaatverandering zullen ook in de zeer nabije toekomst doorwerken in de hierboven genoemde gemiddelden.

Uitvoering

De uitvoering van de gladheidsbeheersing is uitbesteed aan Twente Milieu. Twente Milieu bepaalt op basis van de door de gemeente Borne aangeleverde te strooien wegen de strooiroutes in samenhang met omliggende gemeenten. Zodat een zo'n efficiënte en effectieve werkwijze kan worden gehanteerd. Deze samenwerking wordt jaarlijks aan het einde van het winterseizoen geëvalueerd.

Leeswijzer

In dit beleidsplan wordt beschreven hoe de gladheidsbestrijding wordt uitgevoerd binnen de wettelijke kaders en de opgestelde visie op de gladheidsbestrijding. Dit plan is voor een periode van vier jaar en dient als basis voor het operationele uitvoeringsplan. Dit laatste beschrijft kort en bondig de uitvoeringsonderdelen van de gladheidsbestrijding en wordt jaarlijks (bij voorkeur in september) ter besluitvorming voorgelegd aan het college. Het winterseizoen loopt van 1 november tot 15 april.

Visie en uitgangspunten

De gemeente Borne streeft naar een veilige, bereikbare en duurzame openbare ruimte, ook tijdens winterse omstandigheden. Onze visie op gladheidsbeheersing is gebaseerd op de principes van veiligheid, preventie, duurzaamheid en samenwerking. Wij geloven dat proactief handelen de sleutel is tot het beperken van risico's op gladheid en het waarborgen van de mobiliteit (conform het STOMP-principe) van onze inwoners.

Centraal staat de preventieve aanpak. Door tijdig te anticiperen op weersomstandigheden en gebruik te maken van moderne technologieën, zorgen we ervoor dat hoofdwegen, hoofd- en snelle fietsstructuren en kritieke locaties veilig en begaanbaar blijven. Hierbij werken we intensief samen met Twente Milieu, die op basis van ons beleidsplan en regionale afstemming efficiënte en effectieve strooiroutes plant en uitvoert.

Daarnaast hechten wij groot belang aan duurzaamheid. Door het gebruik van nat zout (pekelwater) dragen we bij aan een schoner milieu en minder zoutverbruik. We streven naar een slimme inzet van mensen en middelen om de milieubelasting zo laag mogelijk te houden. Slim / digitaal strooien is het uitgangspunt waarbij we ook rekening houden met beperken van impact op het groen in de bermen of aanliggende plantvakken. Bij de aanplant van groen langs te strooien wegen houden we rekening met beplanting dat bestand is tegen zout.

In 2025 introduceert Twente Milieu IntelliOPS. Verwachting is dat deze toepassing prestaties en efficiëntie verhoogt. Met mogelijke besparing van middelen en lagere CO2-uitstoot tot gevolg.

Samenwerking met omliggende gemeenten is een belangrijke pijler in dit beleid. Gladheidsbestrijding stopt namelijk niet bij de gemeentegrens. Door afstemming met Twente Milieu en de buurgemeenten waarborgen we een consistente aanpak op regionale hoofdverbindingen en vitale infrastructuur.

Met deze visie zetten we ons in voor een veilige en duurzame winterperiode, waarin mobiliteit en bereikbaarheid gegarandeerd blijven.

Kaders

Wettelijke kaders

De gemeente Borne is als wegbeheerder verantwoordelijk voor een veilige en goed begaanbare infrastructuur. Deze zorgplicht is vastgelegd in de Wegenwet, artikel 15, en wordt juridisch ondersteund door bepalingen in het Burgerlijk Wetboek, zoals artikel 6:162 (onrechtmatige daad) en artikel 6:174 (gebreken aan de weg). Hiermee is de gemeente niet alleen verantwoordelijk voor het onderhoud van de wegen, maar ook voor het voorkomen en bestrijden van gladheid om de veiligheid van weggebruikers te waarborgen. Wanneer er toch ongevallen plaatsvinden als gevolg van gladheid, wordt de aansprakelijkheid van de gemeente beoordeeld op basis van deze wettelijke kaders.

Naast de juridische verplichtingen gelden er ook richtlijnen vanuit de Arbeidstijdenwet en het Arbeidstijdenbesluit. De medewerkers van Twente Milieu, die verantwoordelijk zijn voor de gladheidsbestrijding, werken binnen de vastgestelde normen voor consignatie en maximale werktijden. Het milieuaspect is eveneens een belangrijk onderdeel van het beleidsplan.

De gemeente streeft naar een verminderde milieubelasting door het gebruik van nat zout, een duurzame methode die efficiënter strooit en minder verwaait.

Beleidskaders

De nieuwste CROW-richtlijnen van 2024 vormen de basis voor de uniforme en kwalitatief hoogwaardige aanpak van gladheidsbestrijding in Borne. Deze richtlijnen stellen preventieve maatregelen centraal. Dit betekent dat bij verwachte weersomstandigheden tijdig wordt gestrooid om gladheid te voorkomen. Hiervoor wordt gebruikgemaakt van het Gladheidsmeldsysteem (GMS), dat in samenwerking met Meteo Consult en sensoren op strategische locaties de situatie voortdurend monitort. Zo kan snel en effectief worden gereageerd. Bij het opstellen van routes hanteren we als uitgangspunt voor preventieve acties een actietijd van twee uur. Op trottoirs, voetpaden, pleinen, wandelroutes en dergelijke wordt als regel geen gladheid bestreden.

Fietsroutes

Vanuit mobiliteit is er extra aandacht voor fietsers. Het preventief beheersen van de gladheid op snelle fietspaden en hoofdfietsstructuren is daarom van belang. Deze wegen worden opgenomen in de lijst met A-wegen.

Meetpunten

Er wordt door Twente Milieu gewerkt met digitale meetpunten in het wegdek. Op basis van deze meetpunten kan op afstand worden bepaald wanneer een strooiactie idealiter ingezet kan worden, op basis van de lokale omstandigheden en temperaturen. Doordat we de lokale omstandigheden op deze manier goed in beeld hebben is het niet nodig om bij twijfelachtige weersomstandigheden ons areaal te strooien. In deze gevallen kan dan bijvoorbeeld een ronde over enkel de bruggen en tunnels volstaan. Uiteraard wordt hierbij nauwlettend gekeken naar de veiligheid en worden er geen risico’s genomen.

De locaties van de meetpunten:

- Almelo: Nijreessingel ten westen van spoortunnel t.h.v. de noodweg hulpdiensten (GPS: 52.337699, 6.671288)
- Enschede: Hengelosestraat t.h.v. Zelfertweg (GPS: 52.247160, 6.828926)
- Haaksbergen: Buurserstraat overgang Haaksbergerweg (GPS: 52.147057, 6.798824)

- Goor: Zomerweg tussen Potsweg en Teemkersweg (GPS: 52.257833, 6.604793)

Deze meetpunten zijn gekozen, omdat dit de vier meest koudste plekken zijn in het volledige areaal. Voor Borne wordt voornamelijk gekeken naar het meetpunt in Almelo.

De afweging om de preventieve ronde uit te gaan voeren wordt bepaald door meerdere factoren:

- De verwachte weersomstandigheden vanuit weerbureau DTN. (Temperatuur, neerslag, luchtvochtigheid)
- Hoeveelheid restzout vanuit voorgaande strooiacties
- Fysieke inspectie door de coördinator

Digitale ondersteuning en datagedreven uitvoering

Ter ondersteuning van de gladheidsbeheersing wordt gebruikgemaakt van een geavanceerd digitaal beheersysteem. Dit systeem stelt Twente Milieu in staat om strooi- en veegactiviteiten digitaal te plannen, te monitoren en te analyseren. Strooiroutes kunnen nauwkeurig worden voorbereid en via digitale koppelingen naar voertuigen worden verzonden, waarbij bestuurders realtime instructies ontvangen.

Tijdens de uitvoering worden gegevens zoals gereden routes, strooibreedte, snelheid en zoutverbruik live geregistreerd. Dit biedt de mogelijkheid om direct bij te sturen en om de inzet van materieel en middelen continu te optimaliseren. Daarnaast worden alle acties gedocumenteerd, wat belangrijk is voor evaluatie en verantwoording.

De verzamelde data maken het mogelijk om achteraf nauwkeurige analyses uit te voeren over de effectiviteit van de gladheidsbestrijding, het materiaalgebruik en de prestaties per route. Op basis hiervan kunnen de werkwijze, routes of inzet worden aangepast voor toekomstige seizoenen.

Strooimiddel

De bestrijding van gladheid vindt plaats door het aanbrengen van een dooimiddel op het wegdek, meestal in de vorm van zout. Wanneer zout wordt opgelost in water, ontstaat pekelwater, dat het vriespunt van water verlaagt en zo gladheid voorkomt of bestrijdt. In Borne is ervoor gekozen om gebruik te maken van nat zout in plaats van droog zout. Dit mengsel wordt nauwkeurig gedoseerd aangebracht, waardoor het beter hecht aan het wegdek en minder verwaait. Hierdoor wordt niet alleen efficiënter gewerkt, maar ook milieubelasting gereduceerd doordat er minder zout in de omgeving terechtkomt. Bovendien maakt het gebruik van nat zout langere strooiroutes en hogere rijsnelheden mogelijk zonder aan effectiviteit in te boeten. Droog zout is minder geschikt voor preventieve bestrijding bij droog weer, omdat een vochtige ondergrond noodzakelijk is om het zout zijn werking te laten doen.

Prioritering van routes

Binnen het gladheidsbeheer wordt onderscheid gemaakt tussen preventieve en curatieve bestrijding. Preventieve gladheidsbestrijding betreft het tijdig behandelen van wegen, fietspaden en andere kritieke oppervlakken vóórdat gladheid optreedt. Dit gebeurt op basis van weersverwachtingen en wegdekinformatie, met als doel gladheid te voorkomen en de veiligheid en bereikbaarheid proactief te waarborgen. In circa 90% van de gevallen bieden deze verwachtingen voldoende basis om preventief te strooien. Slechts incidenteel (gemiddeld 1 à 2 keer per seizoen) worden de verwachtingen tussentijds bijgesteld. Indien in de weersverwachting sprake is van sneeuwval of ijzel, wordt er preventief gestrooid voordat de winterse neerslag inzet.

Curatieve gladheidsbestrijding daarentegen vindt plaats nadat gladheid zich al heeft gemanifesteerd. Deze aanpak is gericht op het herstellen van veilige omstandigheden op het wegdek door het actief verwijderen van sneeuw of ijs, of door het alsnog aanbrengen van dooimiddelen. Curatieve bestrijding wordt ingezet bij onverwachte weersomslagen of aanhoudende neerslag, zoals sneeuwval of ijzel.

- **Preventieve bestrijding:** Bij verwachte gladheid worden de A- en B- wegen altijd preventief gestrooid. Deze wegen zijn van vitaal belang voor de verkeersdoorstroming en de bereikbaarheid van hulpdiensten. Toegangswegen naar bijzondere voorzieningen worden preventief behandeld. C-routes worden niet preventief behandeld.

- **Curatieve bestrijding:** Wanneer gladheid zich al heeft voorgedaan, worden de A wegen direct aangepakt, daarna de B-wegen en vervolgens volgen de bijzondere voorzieningen. De C-routes worden alleen curatief behandeld wanneer de weersomstandigheden aanhouden en de capaciteit toereikend is.

A-, B- en C wegen en bijzondere locaties

Op basis van de visie en uitgangspunten uit het IBOR zijn de wegen onderverdeeld in A-, B- en C-wegen. Ook zijn er bijzondere locaties benoemd en kennen we bruggen en viaducten. Hierbij worden de volgende criteria gehanteerd:

- **A-wegen (Hoofdroutes en vitale verbindingen):**
  Dit zijn de belangrijkste verkeersaders binnen de gemeente die een cruciale rol spelen in de doorstroming van verkeer. Het omvat doorgaande wegen en toegangswegen tot noodvoorzieningen als brandweer en politie en de wegen die zorgen voor bereikbaarheid van regionale ziekenhuizen. Ook losliggende fietspaden vallen ook onder deze categorie. De officiële benaming van deze wegen is:

  - (Losliggende) fietspaden en fietssnelweg
  - Gebiedsontsluitingsweg met een snelheidslimiet van 50 km/u binnen de bebouwde kom (gow50 bibeko)
  - Gebiedsontsluitingsweg met een snelheidslimiet van 30 km/u binnen bebouwde kom (gow30 bibeko)

- **B-wegen (Ondersteunende verbindingen):**
  Dit zijn wegen die ondersteunend zijn aan de hoofdroutes, zoals ontsluitingswegen naar woonwijken en bedrijventerreinen. Ook verbindingen naar specifieke locaties met

economische of maatschappelijke waarde in het buitengebied kunnen hieronder vallen. Denk hierbij aan kinderdagverblijven, melkveebedrijven of andere voorzieningen waarvan de bereikbaarheid in winterse omstandigheden aantoonbaar noodzakelijk is. De officiële benaming van deze wegen is:

  - Erftoegangswegen met een snelheidslimiet van 30 km/u binnen bebouwde kom én een buurt ontsluitende functie (etw30 bibeko)
  - 60 wegen buiten de bebouwde kom met een economische functie
  - Industrieweg
  - Straten met doorgaand verkeer en winkels

- **C-wegen (Lokaal verkeer en woonstraten):** De C-routes bestaan uit de minder intensief gebruikte wegen, zoals woonstraten, parkeergelegenheden en lokale wegen zonder doorvoerfunctie. Deze routes worden alleen behandeld wanneer de weersomstandigheden langdurig aanhouden en de capaciteit toereikend is.

  - Parkeerterreinen de Koem en sportvelden
  - Erftoegangsweg met een snelheid van 30 km/u zonder ontsluitende functie.
  - Erftoegangsweg met een snelheid van 15 km/u
  - 60 wegen buiten de bebouwde kom zonder economische functie
  - Winkelstraten

Daarnaast kent de gemeente Borne een aantal bijzondere locaties. Dit zijn:

- Verzorgingshuizen/zorgcentra/huisartsen
- Winkelcentra
- Kerken
- Bibliotheken
- Scholen
- Gemeentehuis

Deze toegangswegen worden preventief behandeld.

Tot slot worden kritische locaties, zoals bruggen en viaducten, preventief behandeld om verraderlijke gladheid te voorkomen. Deze plekken zijn vaak als eerste glad door hun ligging en het materiaalgebruik en worden vaak al preventief gestrooid voordat de A- of B-wegen of bijzondere voorzieningen worden gestrooid.

Strooiroutes

Op basis van het beleidsplan van de gemeente Borne en in samenhang met de andere gemeenten in de regio, stelt Twente Milieu een logische en efficiënte routeplanning op. Deze routeplanning is gericht op een effectieve bestrijding van gladheid, waarbij de doorstroming en veiligheid op hoofdwegen, fietspaden en kritieke locaties worden gewaarborgd. In zowel Hof van Twente, Almelo en Hengelo voert Twente Milieu werkzaamheden in relatie tot gladheidsbeheersing uit.

Twente Milieu zorgt voor de inzet van materieel, coördinatie van strooiacties en monitoring van de wegencondities gedurende het winterseizoen. Er zijn duidelijke afspraken gemaakt met Twente Milieu, uitvoerders en omliggende gemeenten. Deze liggen vast in de Dienstverleningsovereenkomst (DVO). Door nauw samen te werken en informatie te delen, worden strooiacties effectief en efficiënt uitgevoerd. Er is daarnaast afstemming met hulpdiensten en er zijn regionale overleggen om de veiligheid en bereikbaarheid te waarborgen tijdens extreme winterse omstandigheden.

Organisatie & communicatie

Wegbeheerder gemeente

De wegbeheerder bij de gemeente stelt jaarlijks binnen de kaders uit dit beleidsplan het uitvoeringsplan op rondom gladheidsbeheersing. Dit plan wordt intern afgestemd met betrokken collega's vanuit mobiliteit en openbare ruimte en ter besluitvorming voorgelegd aan het college. Input vanuit meldingen en de evaluatie met omliggende gemeenten en Twente Milieu worden daarin ook verwerkt.

Uitvoering

De uitvoering van de gladheidsbeheersing is middels de Dienstverleningsovereenkomst belegd bij Twente Milieu.

Hoofdcoördinatoren

Twente Milieu werkt met hoofdcoördinatoren, die elkaar afwisselen en tijdens hun dienst hoofdverantwoordelijk zijn voor de strooiacties in het gehele verzorgingsgebied van Twente Milieu. De centrale aansturing is losgekoppeld van de aansturing op de vestigingen. Op één centraal punt ligt de verantwoordelijkheid voor de strooiacties. Alle hoofdcoördinatoren zijn in het bezit van het diploma Coördinator Gladheidbestrijding van het CROW.

Coördinatoren

De coördinatoren sturen aan vanuit de vestigingen; Almelo, Enschede en Hengelo. Zij zijn verantwoordelijk voor de urenregistratie, de strooirapporten en de administratie rondom de strooiacties en zijn eerste aanspreekpunt.

Strooiploegen

De strooiacties worden uitgevoerd door Twente Milieu zelf en door vooraf gecontracteerde aannemers. Uitgangspunt is twee derde inzet door eigen personeel en een derde via aannemers. De contractvorming heeft ruim voor aanvang van het strooiseizoen plaatsgevonden, zodat tijdig duidelijkheid was over de verdeling van het werk. Hierbij zijn centrale planning en de afdeling inkoop binnen Twente Milieu betrokken geweest.

Overlegstructuur gemeenten

Jaarlijks vindt op meerdere momenten overleg plaats met de gemeenten waarvoor gestrooid wordt. Binnen dit ambtelijk overleg worden de uitgangspunten vastgesteld en beleid(-ontwikkelingen) besproken.

Gedurende het strooiseizoen worden gemeenten op de hoogte gehouden van de strooiacties en bijzonderheden via een gezamenlijke appgroep. Daardoor ontvangen gemeenten berichten uit de eerste hand en zijn zij gelijktijdig op de hoogte van alle ontwikkelingen buiten en de keuzes die gemaakt worden door de hoofdcoördinatoren. Iedere strooiactie wordt door Twente Milieu gemeld in deze gezamenlijke appgroep.

Communicatie

Kaartmateriaal met de te strooien wegen worden bij aanvang van het winterseizoen op de website van de gemeente Borne gepubliceerd. Dit wordt onder de aandacht gebracht via diverse kanalen.

Monitoring, evaluatie en bijsturing

De weersverwachtingen worden continu gemonitord. Real-time gegevens over wegdektemperatuur, vocht en neerslag maken het mogelijk om snel te reageren op veranderende weersomstandigheden. Na elk winterseizoen wordt het beleid geëvalueerd en waar nodig bijgestuurd. Verbeterpunten worden geïmplementeerd om de gladheidsbestrijding verder te optimaliseren.

Jaarlijks wordt de lijst met te strooien wegen beoordeeld. Meldingen van inwoners worden getoetst aan de kaders en eventueel worden nieuwe wegen opgenomen in de lijst met te strooien wegen. Ook autonome ontwikkelingen in Borne worden dan beoordeeld aan de hand van dit kader.

Financiën

Voor de uitvoering van het gladheidsbestrijdingsplan is een kostenraming opgesteld. Hierin zijn zowel de preventieve als curatieve acties opgenomen.

De kosten voor de gladheidsbeheersing zijn ondergebracht in de dienstverleningsovereenkomst (DVO) met Twente Milieu. Dit bestaat uit een vast bedrag en een begroot bedrag die op basis van nacalculatie wordt verrekend. Voor 2025 bedraagt het vaste bedrag € 58.874 en qua variabele kosten is € 47.142 begroot. Het aantal preventieve en curatieve uitrukken bepalen de variabele kosten. Onder de vaste kosten vallen o.a. inrichten en digitaliseren van strooiroutes op basis van door de gemeente aangeleverde arealen, het volgen van weersverwachtingen, analyseren van data meetpunten en schouwen. Deze budgetten worden jaarlijks geïndexeerd.

Aanbesteding zout

Het strooizout is, in samenwerking met onder andere de Provincie Overijssel, Europees aanbesteed. De overeenkomst voor zowel het zomer- als winterzout loopt van 2021-2024, met de mogelijkheid om nog een jaar te verlengen. De nieuwe aanbesteding voor 2025 tot 2028 loopt. Uitkomsten van de aanbesteding worden verwerkt in de DVO.